

Medaljoni naših vremena.

LENJIN.

M. Lenjin je mrtav. Svijet je odahnuo, silno gorostasna Rusija drhće. On je bio vladar; bio je mozak; bio je jedna ideja; bio je demon; bio je nakaza, koja prolazi preko lješina. Bio je Atila, Božji bič i k tome: »Otac Lenin« tako ga je nazivao Rus, Rus, koji si ne može predstaviti oca bez biča . . . Jedno je čovjek Lenin. De mortuis nihil nisi bene . . . Neka mu Bog sudi! Veli se, da je bio i radišan. To je već mnogo. Da se nije obogatio blagom Kremla. To je više. Da nije bolovao od umišljene veličine, pa ni na visini svoje moći. To je rijetkost. Je li pošteno bio oduševljen za svoje ideje? Mora se vjerovati čovjeku, koji pri tome nema nikakve zarade. Je li i onda bio pošten, kad je morala i slabija glava nego li on uvidjeti, da je ideja bila propala? Tko će istražiti dušu revolucionarca? No to se mora priznati: On je dobro htio čovječanstvu. On je služio jednoj ideji. A to ga daleko diže iznad drugova kod vladinih velikih stolova. To ga diže iznad poganskih službenika mamonovih, koje je on htio uništiti . . . Kad su Napoleona I. uhvatili i doveli na engleski brod, vojnici se iz poštovanja zaustaviše i pozdraviše ga. Takovo vladanje potječe iz dubine ljudske naravi. Tragična veličina sili na poštovanje. U Napoleonu kao i u Lenjinu, ma koliko ih netko proklinjao i strahotom nazvao, konačno čutimo orude nečeg višeg. Čovjek štiti u njihovoj blizini kao kod oluje i bijesnećeg mora. To se ne odnosi na čovjeka, to se tiče neke velike tajne, što se u njima javlja . . .

Grobni brežuljak gdje mu drago: Lenjinov grob. Ne znam, koja će odaslanstva biti pri pokopu, koji će se govori držati, koji maršovi svirati, koje li se zastave vijati. Samo jedno znam: Kad se noć spusti nad pustoši i kada mjesec samotno šeta iznad plavih kupola istočnih krajeva, onda oživi ruska zemlja. Onda ustaju mrtvi, silna karavana. Pouzdana statistika veli: Od novembra g. 1917. 260.000 vojnika, 54.000 časnika, 18.000 posjednika, 355.000 građana, 192.000 radnika, 815.000 seljaka, 1243 svećenika, viših i nižih, pogubljeno je u boljševističkoj Rusiji. Svi ti stupaju k samotnom grobu. I još daljni bezbrojni, o kojima ne govori statistika. Oni se dižu. A 20 milijuna, koje je glad pokopao uzduž putova crne zemlje, 2 milijuna djece, koja godimice umiru danas u Rusiji, pa drugi milijuni, koji poginuşe od kolere i tifusa u zemlji, koja nema više ni kruha ni lijekova: svi se ti odvratni kosturi, kreću u toj karavani smrti. On će se podići; još će jednom pogledati očima, koje regbi nijesu vidjele ni nevolju ni bol, ni suze ni krv, nego on je vazda bio zanesen svojom strašnom idejom; on će još jednom očima Ivana groznog ukrotiti ove mase,

pa će podići šaku svoju i porasti u tom prijetećem položaju do gorostasnog strašila, i šaku će svoju pružiti prema zapadu i reći će: Još nije dosta žetve! Još je vlast u željezu i ocellu, koji zarobljuju čovječanstvo. Tamo ide i osvećuje se vaša krv . . . Lenjin je mrtav. Njegova ideja živi . . . I u grob će se opet srušiti kao umoran borilac.

O Lenjinu ne možemo misliti bez Rusije u prošlosti; bez posjednika, koji su svoje kmetove šibali sve do zadnjih decenija; bez lažljive birokracije, koja se igrala nevoljom puka; bez okamenjenja crkve, koja je malo što više znala o ljubavi. To su ocevi i majke Lenjinovi. I iz njihova stvaralačkog krila on će dalje živjeti, kako je već živio od Spartakovih dana, kako je zavijao u svakoj revoluciji, kroz sve vjekove, u svakom jarku žrtve prokletog mamona. Je li mamonovo gospodstvo skršeno? . . . Jao bogatašima . . . Jao onima, koji narode isisavaju do krvi. Teško onima, koji potiču jedan narod protiv drugog, jer je to njihova korist. Teško onima, koji priznaju domovinu, jer to puni njihovu kesu. Ti pripadaju vječnim Lenjinovim ocevima i majkama; krv ubivenih, jecanje one umiruće djece na njihovu glavu . . . Strašna tragika povijesne borbe izmed siromaštva i posjeda . . . Prokletstvo: teško bogatašima . . . To nijesam ja rekao, to ne smijem ni pomisliti; Sin je Božji to kazao. Kako bih se usudio, da nešto od tog oduzmem, da nešto nadodadem? Ja mislim kao on: teško bogatašima! . . .

Prijatelji, protivnici, braćo, otpočimimo časak! Ta to je vijest, koja nas sve potresla. Zar ovo vječno prokletstvo neće nikada otići sa čovječanstva? Ipak je sada dokazano: revolucije vode vazda upravo k protivnom od onoga, što su kanile. One hoće slobodu, a stvaraju tirane. One viku jednakost, a dižu despotstvo. Obećavaju bratstvo, a donose teror. One vele: uništimo kapitalizam, a ojačavaju mu mozak. Jači mozgovi, nego li je Lenjin, nijesu se nikada stavili u službu revolucije, silnije energije med ljudima jedva se vidjelo. povoljnijih uvjeta za oživotvorenje programa nije bilo; pa ipak, ideja je propala. Rusija je kup ruševina. I na drugoj strani: zgrtanje novaca, koncentracija gospodarstva, zarobljenje radnika, nepoznavanje njegova ljudskog dostojanstva: što li će sve to postići? Opet vazda krvave pobune. Ma i bilo to uzalud, nevolja će vazda govoriti o uspješima, vazda će opet doći do prolijevanja krvi. Pa makar se i uništi taj sistem, ipak njegovi zastupnici nijesu zadovoljni. Pitajmo ruske iseljenike, izazovimo duhove pogubljenih. Menetekel . . . Ova pitanja neće riješiti prokletstvo i strogost, nego jedino: ljubav, samilost, Krist . . .